

Тетяна Глушко

ГЛУШКО Тетяна Петрівна – кандидат філософських наук, доцент, докторант кафедри філософії НПУ імені М.П. Драгоманова. Сфера наукових інтересів – соціальна філософія, філософія економіки.

ФІЛОСОФСЬКО-ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ І СОЦІАЛЬНА ПРОДУКТИВНІСТЬ НЕОЛІБЕРАЛІЗМУ

У статті обґрунтовано теоретико-практичні відмінності ліберальної та неоліберальної економічних доктрин з позиції їх соціально-філософського аналізу. Продемонстровано догматичний характер сучасного неолібералізму як провідної, глобально орієнтованої економічної ідеології. Доведено, що неоліберальна економічна доктрина не є стратегічно продуманою з позицій сучасного економічного становища українського суспільства і, відповідно, не є продуктивною. Наголошено на гострій потребі формування стратегічно виваженої парадигми економічного мислення, що була б придатна для ефективного розвитку національної економічної системи.

Ключові слова: неолібералізм, лібералізм, ринок, економіка, нація.

*Те, що не окупиться швидко,
гине вже на стадії зародку ідеї –
такий різновид еволюційного псевдо
прогресу випрацював собі Ринок*
Станіслав Лем

Принципи формування ліберального та неоліберального типів економічного світогляду, на перший погляд, видаються ніби-то несуттєво відмінними. До того ж неоліберальна економічна філософія позиціонує себе у якості логічного продовження філософії класичного лібералізму з його, запровадженою А. Смітом, ідеєю саморегульованої ринкової економіки. За умови ж більш детального аналізу змістовних та аксіологічних чинників, що визначають сутнісні характеристики цих двох світоглядних систем та відповідних їм економічних ідеологій, виявляється, що з погляду їх соціально-економічної продуктивності такі відмінності

© Т. П. Глушко, 2015

<http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.35287>

є досить принциповими. Власне структури ліберальної та неоліберальної парадигм філософсько-економічного мислення передбачають абсолютно відмінні програми економічного розвитку суспільства.

Як відомо, основним принципом доктрини А. Сміта було невтручання держави у господарську активність суспільства, тобто у ринкові відносини, що нібито гармонійно розвиваються в умовах саморегуляційного впливу економічних законів. Цю позицію уособлює відомий принцип лібералізму – *«laissez-faire»*. Тобто філософія лібералізму у сфері формування стратегій соціально-економічного розвитку суспільства, перш за все, передбачає формування та втілення на практиці ідеї вільного ринку як саморегульованої системи, яка не потребує зовнішнього регулювання з боку держави. У такий спосіб, по суті, заперечувалася ідея регулятивних функцій національної держави як суб'єкта господарської діяльності.

Досить показовим в цьому відношенні є сам процес трансформації ліберальної економічної ідеології в неоліберальну. Так голландський мислитель П. Тренор, досліджуючи специфіку та співвідношення цих ідеологічних феноменів та їх економічних стратегій, доходить висновку: «віра в ринок, в ринкові сили, відокремлена від фактичного виробництва товарів та послуг ... віра ця дійшла до крайності, і це одна з причин, чому неолібералізм не є лібералізмом» [12]. Ще один видатний дослідник сучасності Е. Райнерт наголошує, що «віру в ринок досить складно відрізнити від віри в провидіння або в доброту божественної сили» [10, с.22], наполягаючи, у такий спосіб, на потребі регулювання економічних процесів в середині країни, а не пасивній орієнтації на всесильність ринкових механізмів.

Звертаючись до досліджень М. Мак-Люена варто звернути увагу на те, що дослідник зазначає: «принцип саморегуляції був ехом ньютонівської механіки, звідки він швидко поширився на всі соціальні сфери» [8, с.393] і, відповідно, сприяв формуванню ідеї саморегуляції ринку. У такий спосіб, ідея вільного ринку постає як така, що сформована під впливом принципів класичної науки, тоді як сьогодні остання пережила досить суттєві світоглядно-методологічні трансформації, і вже не є самодостатньою за рівнем осягнення сутнісних проявів та структурних наслідків соціальних процесів.

Власне ринкове суспільство загалом переживає сьогодні кризу як застаріла форма організації суспільного життя, яка вже вичерпала себе структурно та методологічно. Інформаційна економіка постіндустріальної цивілізації потребує формування інноваційних підходів до організації економічного простору, що, на наш погляд, вимагає і відмови від ідеї саморегуляції економічного життя суспільства та звернення до

принципів хоча б часткового протекціонізму національного виробника. Адже варто враховувати, що неоліберальна економіка являє собою своєрідну форму економічного націоналізму, про що зокрема свідчить той факт, що запровадження принципів вільного ринку спричиняє поглиблення, а не до вирівнювання міжнародних відмінностей.

Зокрема норвезький економіст Е. Райнерт веде мову про догматичність ідеї глобальної вільної торгівлі, що не дивлячись на її деструктивні наслідки, вперто продовжує домінувати у сучасному світі як частина правлячої економічної теорії. Вчений також наголошує, що «детальне вивчення економіки виробництва дозволяє зрозуміти, що найкращі аргументи на захист глобалізації є одночасно і найкращими аргументами проти передчасного вступу бідних країн в світову економіку» [10, с. 25], адже «ринки здатні чудодійним чином викоринити бідність не більше, ніж вирішити проблеми глобального потепління або забруднення оточуючого середовища» [10, с. 30].

Відповідно, напрошується висновок щодо того, що розповсюджена у сучасному світі економічна ідеологія неолібералізму у своїх сутнісних проявах демонструє структурну однорідність із релігійним світоглядом і проявляє себе у якості відповідної *системи економічних догматів*. Якщо середньовічна філософія позиціонувалася у якості «служниці теології», то сьогодні філософія *de facto* стає служницею фінансово орієнтованої економіки у формі своєрідної *економічної релігії* [14], при чому у глобальних масштабах. Трансформації фінансово орієнтованої економічної свідомості спричинили ситуацію, у межах якої *гроші набули «божественного» статусу*, а божественна природа для сучасної людини, на рівні масової свідомості, фактично сконцентрована у сфері надприбутку. Наслідком таких процесів стає ситуація, коли сучасна людина не знає ні чому цінності, а знає тільки ціну, тому й виникає потреба у критиці цинічного розуму, за анатомію якої взявся П. Слотердайк в однойменній роботі [11]. Така культурно-аксіологічна криза спричиняє відповідні кризові явища і у сфері економічного життя суспільства та есхатологічні тенденції у розвитку того типу культури, який сьогодні репрезентовано неоліберальною доктриною від економіки.

На даному етапі варто визнати, що сліпа віра в ринок, коли «робота ринкових структур розглядається як етичний імператив, котрий визначає всі дії людини і здатен замінити собою будь-які інші етичні переконання та цінності» [12], хибує на значні відхилення від тих ідеалів, до яких свого часу прагнув той же К. Маркс, розвиваючи підвалини класичного лібералізму в межах своєї системи політичної економії. Як відомо, однією із основних цінностей, що виступала в якості мети соціалістичної революції для К. Маркса, була якраз ідея свободи особистості.

Парадокс полягає в тому, що сучасний світ репрезентує абсолютно протилежну ситуацію, яку досить влучно озвучив Ю. Евола, наголосивши, що «абсурдність устрою сучасного життя з усією грубою очевидністю проявляється саме в тих економічних аспектах, які, по суті, і детермінували цей устрій. З одного боку, від економіки необхідного рішуче перейшли до економіки надлишкового, однією із причин чого стало перевиробництво і прогрес індустріальної техніки» [13, с. 360-361]. Закономірним наслідком таких процесів, за Ю. Еволою, стає «сама природа відчуженого виробничого процесу, який ... невпинно несеться вперед невзможі зупинитися, тобто у повній відповідності до тези В. Зомбарта: «Fiat productio, pereat homo», що практично призводить до підпорядкованості людини економіці» [13, с. 361], а не навпаки.

Варто також наголосити, що втілення економічної політики класичного лібералізму, що була запроваджена на основі принципу невтручання в економіку – а отже недоцільності будь-якого регулятивного впливу на розвиток господарської системи з боку держави – виявилось не надто продуктивним на рівні соціальної практики, оскільки механізм вільного ринку не сприяв ефективному розвитку економічного середовища, а навпаки значною мірою призупиняв соціально-економічний прогрес суспільства.

Однак, сама ідея виглядала досить перспективно за умови її реалізації у зовнішньому стосовно національної економічної системи полі – на соціально-економічних просторах тих країн, господарське середовище яких у перспективі можливо було підпорядкувати інтересам країни-ідеолога неоліберальної економічної доктрини. Відповідно, втративши свою актуальність в чистому вигляді внаслідок соціально-практичної недоцільності, ліберальна економічна ідеологія досить вдало трансформувалася у неоліберальну парадигму глобального економічного мислення, основоположником та провідним ідеологом якої став відомий австрійський економіст Л. фон Мізес [9].

На відміну від класичного економічного лібералізму, неоліберальна доктрина вже спростовує принцип абсолютного невтручання в економіку, але продовжує розглядати ринок та властивий йому принцип необмеженої конкуренції у якості основного засобу забезпечення соціального прогресу на глобальному рівні. На основі цих міркувань здійснюється глобальне розповсюдження принципів та ідей ліберальної економіки, тоді як у межах території країни, котра ці принципи згенерувала, вони поступово нівелюються через повернення до часткового державного регулювання власної економічної системи.

До того ж, друга світова війна створила унікальні історичні умови для реалізації цієї ідеї на рівні європейського соціально-економічного

простору. Першим етапом її втілення став славнозвісний план Маршала, який передбачав фінансову допомогу країнам потерпілої від військових дій Європи. В цей же час відбувається впровадження в міжнародну економіку нових «правил гри» на основі Бреттон-Вудських договорів, в межах яких передбачалося нівелювання принципу «золотого стандарту». У такий спосіб, неолібералізм як економічна та політична доктрина за своїми змістовними та аксіологічними інтенціями сприяла формуванню ієрархізованої «фінансової цивілізації» [3], фактично орієнтованої на телос тоталітаризму у сфері глобально значимих економічних стратегій.

Так, зокрема російський дослідник В. Іноземцев, аналізуючи цей процес, відзначає, що після другої світової війни «... стратегією прискореного розвитку країн «третього світу» проголошувалось їхнє інкорпорування в систему міжнародного розподілу праці... задекларована економічна єдність світу на практиці приречена була залишитись ілюзією» [4, с. 64]. На жаль, на сьогодні ідея економічної єдності та рівноправності дійсно залишається ілюзією і унеможлиблюється якраз неоліберальною економічною доктриною. Закріпленню цієї ситуації посприяв і той історичний факт, що «реалізація планів післявоєнного відновлення економік Європи та Японії зробила Сполучені Штати найпотужнішим міжнародним інвестором» [4, с. 63], на основі чого «досить закономірним стало перетворення долара на основний засіб міжнародних розрахунків і головну світову резервну валюту» [4, с. 64].

У такий спосіб відбувався процес поступової децентралізації економічної влади у суспільствах, які приймали економічну ідеологію неолібералізму та суміжну з нею ліберальну демократію у якості «най-досконалішої форми суспільного устрою», у відповідності з запропонованою Ф. Фукуямою концепцією «кінця історії», та втрачали важелі регулятивного впливу на господарські процеси у межах власних національних економічних систем. Закономірним наслідком такої економічної політики було поступове формування механізмів централізованого регулювання глобальної економіки, де підпорядкована роль відводилась країнам, що керуються доктриною економічного неолібералізму.

Відповідно, глобальне розповсюдження вільного ринку, «пропо-вудування» ліберальної економіки у глобальних масштабах, але при цьому свідомо відмова від цієї економічної моделі у межах внутрішньої економічної політики Сполучених Штатів – як країни, що займає сьогодні провідні позиції на світовій економічній арені – закономірно спонукає до переосмислення дієвості її основних принципів для національних економічних систем сучасності. Особливо красномовно на цьому фоні виглядає також і критика економістами-неолібералами будь-яких альтернативних форм розвитку економіки.

До того ж, неоліберальний економічний світогляд наполягає на ліквідації будь-яких видів соціальної підтримки [1], тобто перекладає на громадян відповідальність за власне фінансове становище у формі «економічної свободи», незалежно від умов подальшого розвитку держави. У даному контексті ідея економічної свободи задекларована здебільшого номінально, адже масивна дерегуляція ринку та лібералізація зовнішньої торгівлі спричиняють «розорення, борги, нерівність та експлуатацію, котрі МВФ та Світовий Банк розносять по всьому Третьому Світу в ім'я «неоліберального розвитку» [5].

Зокрема специфіку функціонування такого ринкового сектору як ринок праці сучасний економіст П. Кругман пояснює наступним чином: «механізм, засобами якого вільно функціонуючий ринок праці забезпечує робоче місце практично всім бажаним – це вільне падіння заробітної платні, необхідне для вирівнювання попиту та пропозиції» [15, с. 124]. Як відзначав свого часу інший дослідник економічних наслідків неолібералізму С. Кангас: «високий рівень безробіття в Чілі став частиною свідомої політики зменшення заробітної платні, яка підтримувалася МВФ та Світовим Банком» [5]. Так само і характерна неоліберальному світоглядові відмова від соціальних програм захисту населення – проявом якої стає також ідея деформації пенсійного фонду, тобто ліквідації соціального інституту пенсійного забезпечення, що пропагується сьогодні і в умовах українського суспільства – сприяє зростанню рівня збідніння населення.

У такий спосіб, під впливом неоліберальної економічної доктрини на європейському просторі поступово сформувалася система непродуктивних атомізованих суспільств, індивідуальна економічна свобода в яких нівелюється в тому числі і діяльністю транснаціональних корпорацій, котрі на рівні соціальної практики відстоюють гасла безальтернативності пропонованої економічної політики, що отримала назву «Вашингтонського консенсусу» (1971 р.) і була сформована на основі Бреттон-Вудських договорів, заклавши основи процесу неоліберальної економічної глобалізації.

Функціонування цієї світоглядно-економічної парадигми на рівні суспільної практики призвело до формування – у роботах ще одного ідеолога неоліберальної економіки М. Фрідмана – та втілення в життя теорії монетаризму, яка передбачає збільшення фінансового обігу і розглядає його у якості основного критерію соціально-економічного розвитку суспільства. У межах даної теорії визнається доцільність будь-яких заходів у сфері подолання інфляції, в тому числі і доцільність експорту власної грошової одиниці (американський долар) в інші країни світу, створюючи придатні умови для формування і закріплення принципів віртуальної економіки.

Згідно з теорією монетаризму регулююча роль держави має обмежуватися виключно регулюванням фінансових потоків і не втручатися у сферу економіки як такої. У такий спосіб національна держава втрачає суттєві важелі впливу на рівні можливостей стабілізації соціально-економічних показників середовища, що піддає суспільство значним ризикам у сфері соціально-господарського поступу, адже структурні рівні соціально-господарського життя не є рівноцінними за своїм впливом на загальний добробут суспільства та деякі із секторів економіки – у зв'язку зі специфікою та унікальністю своєї ролі у відтворенні життєдіяльності соціального організму – потребують перманентного дотаційного регулювання з боку держави (наприклад, сільське господарство), тобто потребують протекціоністської структури соціального управління економікою. Відповідно, виникає суттєвий дисонанс між реальним та віртуальним (монетарним) секторами економічної системи, що сприяє її деформації та втраті продуктивності.

Така підміна понять, коли національно орієнтована економіка розвиненої країни починає відстоювати свої інтереси за рахунок менш розвинених економічних систем, нівелюючи умови для повноцінного розвитку останніх, досить детально проаналізована ще у межах досліджень автора системи економічного протекціонізму, німецького мислителя Ф. Ліста [7]. Дослідник цілком аргументовано наголошував, що інтернаціональний вимір економічних процесів стане доречним лише в тих умовах, коли всі нації досягнуть рівноцінного стану розвитку економічних систем, що власне і не дозволить окремій нації домінувати – економічно та політично – над іншими націями. Однак, саме та стратегія, від якої застерігав світові національні спільноти німецький дослідник якраз і лягла в основу сучасного економічного неолібералізму.

Неоліберальний соціальний експеримент, який на сьогоднішній день вже досить тривалий час відбувається в Україні – адже ми керуємося стереотипами монетаристської економічної політики і не продукуємо конструктивних ідей у сфері реального економічного сектору – не є унікальним за своїми наслідками. Так, відомий американський економіст С. Кангас свого часу аналізував специфіку «вдосконалення» економічних систем, які перейняли неоліберальну економічну ідеологію та принципи ліберальної демократії, на прикладі Чилійської республіки, наголошуючи як на економічних, так і екологічних наслідках: «у зв'язку з відсутністю контролю над ринком, Чілі перетворилась в одну із найбільш забруднених латиноамериканських країн» [5]. Трагічний провал запровадженої у Чілі неоліберальної економічної моделі спричинив свого часу тяжкі наслідки у сфері соціально-економічного розвитку, викоринення яких вимагало тривалих зусиль.

У такий спосіб, відсутність контролю над ринком, як наслідок поширення неоліберальної моделі економіки, сприяє втраті надзвичайно важливих механізмів соціального управління і, відповідно, унеможливує ефективний розвиток національної економіки країни. У таких умовах досить часто фіктивна природа економічного зростання репрезентується на рівні відсутності розвитку реального економічного сектору та штучного розвитку так званих невиробничих секторів економіки – маркетингу та фінансової (банківської) системи. Відповідно, національна економіка будь-якої країни, яка приймає на озброєння неоліберальну економічну ідеологію і не напрацьовує власної унікальної економічної стратегії, приречена на безпосередню залежність від світової ринкової стихії, і, як наслідок, на регульованість з боку зовнішніх для країни економічних механізмів.

У такий спосіб, соціально-економічне середовище опиняється у повній підпорядкованості вже не національній державі, а наддержавним структурам на кшталт МВФ та Світового банку. Зрозуміло, що зацікавленість таких структур у реальному економічному зростанні країн, з підпорядкованою їм економічною системою, мінімальна. Якщо ж зацікавленості в реальному економічному зростанні не буде в самому суспільстві, воно приречене на стагнацію та виконання ролі сателіта, сировинного придатку до чужої національно орієнтованої економіки, а населення цієї країни, якщо воно так і не стане носієм хоча б спільної соціально-економічної ідеї – змушене буде працювати на економіці інших країн, виконуючи найтяжчу роботу із найнижчим індексом заробітку.

Варто також визнати, що досить показовим для пострадянської ментальності, сформованої в умовах перманентного дефіциту товарів, залишається характерне неолібералізові тиражування глобального консумеризму, що являє собою споживання заради споживання, і це незважаючи на відсутність виробництва у реальній сфері економічного сектору більшості сучасних країн. Така «стратегія» перетворює зокрема українське суспільство на нездатну до ефективного самовідтворення соціальну систему, котра може набути вимірів продуктивності лише за умови перегляду тих цінностей у сфері економічної ментальності, які сьогодні є провідними в системі «економічних» міркувань нашої «еліти».

У сформованих на сьогоднішній день умовах стає все складніше подолати ту економічну кризу, яка виникла у межах української економіки, спричинивши суттєву занедбаність стратегічно важливих її секторів, таких як, наприклад, сільське господарство, сфера індустріального виробництва тощо. Свідома ж відмова від управління соціально-економічними процесами країни сприяє формуванню своєрідного «суспільства спектаклю» [2], у межах якого реальні економічні та по-

літичні повноваження вже не належать його «владній системі», а тільки імітуються так званою «елітою». Закономірним наслідком таких процесів стає знецінення та нівелювання національної еліти як явища.

В умовах такого економічного спектаклю владні ресурси повністю зосереджуються на зовнішніх стосовно національної економічної системи рівнях контролю і, відповідно, соціально-економічні програми у повній мірі підпорядковуються зовнішньому впливу. Задекларована свобода суб'єкта економічної діяльності, за умов згоди на зовнішнє фінансове дотування та відмови від розвитку національної економіки, набуває суттєвих обмежень та суто декларативного звучання. Подолання фінансової кабали стає єдиним шляхом повернення до економічної свободи, що однак потребуватиме титанічних зусиль з нашого боку. До того ж, будь-які зусилля без відповідної стратегії національного економічного ренесансу в умовах неоліберального фінансизму можуть виявитися марними. Саме тому впровадження соціально-економічних програм має бути стратегічно обгрунтованим.

Отже, та «філософія торгівлі ресурсами», на яку сьогодні орієнтована українська господарська діяльність всередині країни, за всіма економічними законами, не має довготривалих перспектив, вона є короткочасовою тактикою фінансового спекулювання, орієнтованою на не менш тимчасове отримання «максимального» зиску на рівні віртуальної, суто фінансової взаємодії з більш розвиненими економіками сучасності, що свідчить про суттєву деформацію продуктивного економічного мислення. Суттєвим чином це пов'язано і з тим, що деформована «марксистська» ідеологія радянського періоду створила пасивно-приспосовницьку економічну культуру, у межах якої сформувався такий тип суспільної свідомості, що характеризується конформністю та пасивністю соціально-економічних настанов. Реорганізація ж соціально-економічного середовища стає, таким чином, кричущою потребою сучасного українського суспільства, тоді як тенденції до трансформації нашого соціального характеру лише починають процес свого формування і вимагають від нас окреслення чіткої покрокової стратегії економічного поступу на основі національно орієнтованих світоглядних настанов.

Література:

1. Валлерстайн И. Год 2008: смерть неоліберальної глобалізації / Пер. С. Решетина [електронний документ] // Режим доступу: http://scepsis.ru/library/id_1786.html
2. Дебор Г. Общество Спектакля / С. Офертас (пер.с фр.), Якубович (пер.с фр.). – М.: Логос, 2000. – 184 с.
3. Ільїн В.В. Фінансова цивілізація / В.В. Ільїн. – К.: Книга, 2007. – 527 с.

4. *Иноземцев В.Л.* Вестернизация как глобализация и «глобализация» как американизация // Вопросы философии, 2004. – № 4. – С. 58-69.
5. *Кангас С.* Чикагские мальчики и чилийское экономическое чудо / Пер. Д. Каледина [электронный документ] // Режим доступа: http://scepsis.ru/library/id_557.html
6. *Лем С.* Метаинформационная теория эволюции [электронный документ] // Режим доступа: <http://www.nestor.minsk.by/kg/2001/40/kg14006.html>
7. *Лист Ф.* Национальная система политической экономики / В.А. Фадеев (сост. и предисловие). – М.: Европа, 2005. – С. 21-256.
8. *Мак-Люэн М.* Галактика Гуттенберга: Сотворение человека печатной культуры / Александр Юдин (пер.с англ.). – К.: Ника-Центр, 2004. – 432 с.
9. *Мизес Л.* Человеческая деятельность. Трактат по экономической теории / А.В. Куряев (пер.). – М.: Экономика, 2000. – 876 с.
10. *Райнерт Э.* Как богатые страны стали богатыми, и почему бедные страны остаются бедными / пер. с англ. Н. Автономовой; под ред. В. Автономова. – М.: Издательский дом ГУВШЭ, 2011. – 384 с.
11. *Слотердайт П.* Критика циничного розуму / Андрій Богачов (пер.з нім.). – К.: Тандем, 2002.– 542 с.
12. *Тренор П.* Неолиберализм: происхождение, теория, определение / Пер. А. Маклакова [электронный документ] // Режим доступа: <http://dialogs.org.ua/ru/cross/page6043.html>
13. *Эвола Ю.* Оседлать тигра / Пер. с итал. В.В. Ванюшкиной. – С.Пб.: «Владимир Даль», 2005. – 512 с.
14. *Glushko T.* Social Consciousness between Traditional Religions and «Religion of Money» // Ends and Beginnings. Abstracts EASR Annual Conference, IANR Special Conference Södertörn University (Stockholm, August 23-26, 2012). – Stockholm: Ljungbergs tryckeri, 2012. – P. 126-127.
15. *Krugman P.* Peddling Prosperity: Economic Sense and Nonsense in an Age of Diminished Expectations. – New York: W.W. Norton & Company, 1995.– 320 p.

Глушко Т.П.

ФИЛОСОФСКО-ЭКОНОМИЧЕСКОЕ СОДЕРЖАНИЕ И СОЦИАЛЬНАЯ ПРОДУКТИВНОСТЬ НЕОЛИБЕРАЛИЗМА

В статье обосновано теоретико-практические отличия либеральной и неолиберальной экономических доктрин с позиции их социально-философского анализа. Продемонстрировано догматический характер современного неолиберализма как ведущей, глобально ориентированной экономической идеологии. Доказано, что неолиберальная экономическая доктрина не является стратегически продуманной с позиции современного украинского общества и, соответственно, не есть продуктивной. Подчеркнуто острую необходимость формирования стратегически продуманной парадигмы экономического мышления, которая была бы применима для эффективного развития национальной экономической системы.

Ключевые слова: неолиберализм, либерализм, рынок, экономика, нация.

Glushko T.P.

THE PHILOSOPHICAL-ECONOMIC CONTENTS AND SOCIAL EFFICIENCY OF NEO-LIBERALISM

The proposed article is devoted to a detailed analyzes of liberalism and neo-liberalism connection in their meaningful and axiological factors. Especially we are focused our attention on the contemporary neo-liberalism and its role as a global economic strategy in modern world. We are defined that as economic ideologies liberalism and neo-liberalism characterized with are rather fundamental differences in terms of their socio-economic productivity. Actually, the structures of liberal and neo-liberal paradigm of philosophical-economic thought are providing absolutely different programs of socio-economic development strategies. Neo-liberalism is inherently denies the idea of a regulatory functions of the nation state as an agent of economic activity.

Moreover, the neo-liberal faith in the market's power has already reached the extreme point – widespread in the contemporary world neo-liberal economic ideology in its essential forms demonstrates its structural homogeneity with a religious worldview and reveals itself as an appropriate system of economic dogmas. If the Medieval Philosophy was positioned as a «servant of the theology», than the contemporary philosophy de facto becomes a servant of the financial oriented economy in the form of a peculiar global spread economic religion. The transformations of financially oriented economic consciousness caused the situation within money became a «divine» status and the divine nature for the modern human – at the level of a mass consciousness – actually concentrated in the area of an excess profits.

The result of such processes becomes the situation, when modern human does not know what the real values are, but knows very well only the prices. Such a cultural and axiological crisis entails the corresponding crisis phenomena in the area of economic life of society and eschatological trends in the development of that type of the culture, which is currently represented by the neo-liberal doctrine of economy. In contrast to the classical economic liberalism, the neo-liberal doctrine is refuted the principle of absolute non-interference in the economic processes, but continue to consider the market and the principle of unlimited competition as the primary means of providing a social progress strategies in a global scale. Based on these considerations, there are carrying out a global dissemination of the principles and ideas of liberal economy, while within the territory of the country, which generated these principles, it is gradually leveled out via the return to a partial state regulation of the national economic system.

So, the national economy of any country that accept neo-liberal economic ideology and do not create its own unique economic strategy, destined for the direct dependence on world market spontaneity and, as a result, destined for its regulation by an external for this country economic mechanisms. Therefore, the reorganization of the socio-economic environment becomes a blatant necessity of modern Ukrainian society, whereas a trend towards the transformation of our social character are just beginning the process of its formation and require a creation of the precise turn-based strategy of economic development based on nationally oriented worldview.

Key words: *neo-liberalism, liberalism, market, economy, nation.*

Надійшла до редакції 21.04.15 р.